

Obs! s. 2-4 betår Br. Hoby m.

ACC. N:R M. 9264:1-17.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstadi Adress: Brästorp, Tving
Socken: Tving Berättat av: Samma
Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pottaskebränning (neg. svar) s. 1. H. G. 11.
Fästa sjukdomar vid träd. s. 2-4
Lekar. s. 5-17 H. G. 2.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. *M.* 9264 : 1.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—♦—

Någon pottaskebränning känner ingen nu levande till i denna
orten och har nog ej förekommit under 1800 talet, ty något
brukar finnas kvar av samtal från far till son.

H. C. 11.

Skriv endast på denna sida!

M. 9264:2.
ACC. N:R.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: (Medelstad) Bräkne Adress: Bråstorp, Tving
Socken: (Tving) Br. Hoby Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Att fästa sjukdommar vid träd har ej här i bygden, vad känt är, förekommit så långt tillbakes någon minnas, men genom min moder har jag tydligen hört att så förekommit på andra håll i länet. Min mor var född i Br: Hoby år 1856, hon omtalade att i sin hemby Mörtjuk botades tandvärk med att fastsätta den i träd.

Br. Hoby sn
Bräkne hvd.

Det tillgick sålunda att det utsågs ett gammalt stort enträd å någon undängömd plats, där det ansågs för att kunna få stå kvar, enträdet måste ju på sätt och vis frilysas, ty det var farligt att hugga detsamma.

I nu omnämnda fall var det en äldre kvinna som syslade med sådant, hon kom till den sjuke, hon hade små enstickor i en ask med sig, hon tog upp en sådan och petade i den sjuka tanden, samtidigt läste hon så här: Det onda du bär, jag nu besvär, vik bort och följ mig till trädet, vars rot du får gnaga och stinga, samt

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. *M. 9264:3.*

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: (Medelstad), *Bräkne* Adress: Bråstorp Tving
 Socken: (Tving) *Br. Hoby* Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

näring till dommedag finna, i Jesu namn Amen. Hon gick så till enen satte in stickan i dess stan, om hon sa något här är ej känt, så gick hon tillbakes till den sjuke och frågade hur det kändes, i regel var det bättre och så blev det något till förtäring var det onda alldeles borta blev det alltid något i knytet med sig hem.

I detta sammanhang måste jag omnämna att jag var med på en begravning i samma by där enen växte, Mörtjuk, Br: Hoby sock. det var år 1908, jag frågade då till trädet, min mor var död för många år sedan, då omtalades att den var icke mer, en i byn boenställmakare hade fått lov att hugga och röja ved till sig just i den backen där omtalade eneträd växte, det var nu nästan visset och markägaren hade ej något värde på enen varför ställmakaren började hugga enen, då han huggit in i halva kände han sig sjuk och

Skriv endast på denna sida!

3

M. 9264:4
ACC. N:R. _____

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: (Medelsta) Bräkne Adress: Bråstorp Tving
 Socken: (Tving) Br. Hoby Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

matt, han satte sig litet och fortsatte omigen att hugga, men innan enen blev fälld blev han oförmögen att röra sig, han blev liggande på marken och där fann hans hustru honom alldeles lam, han blev aldrig bra mera utan dog 7 dagen därefter.

Vid dödsfallet och derefter började genom de äldsta i byn detta spörsmål debatteras och då framkom åter minnen om den gamla enens användning, varken ställmakaren eller markägaren hade reda på saken förän det var för sent.

Enen var ju så mycket avhuggen att vid första blåst ramlade den till marken, men ingen i grannskapet vågade använda den till något, bonden kastade på mera ris och brände upp allt sammans.

Ställmakarens död var 1902.

Något vidare om sjukdoms botande i träd känner jag ej till.

ACC. N:R.

M. 9264:5.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstad Adress: Bråstorp, Tving.
Socken: Tvings Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Angående jullekar:

Vad jag vet lektes det endast för tidsfördriv och nöjes skull.

Vid jul var ju leken begränsad till inomhus och skilde sig där-
för från sommarens lekar.

Det mesta var här på orten s.k. pantlekar och skall jag beskri-
va några: Blindbock- en av sällskapet fick ögonen förbundna, de an-
dra satt stilla rundt i rummet, den med förbundna ögon skulle pla-
cera sig sittande i någons knä och så skulle han gissa vilken han
satt hos, var det fel namn dunkades i ryggen på bocken och så fick
den ge en pant bestående av en fickduk, en kamm, en spegel, en kloc-
klocka, en ring, en hårnål, ett spänne eller vad som kunde anskaf-
fas av den gående, då den träffade rätt namn fick en annan i säll-
skapet agera blindbock och så fortgick tills hela sällskapet gått
med förbundna ögon. Därefter skulle var och en göra själ för pan-

Skriv endast på denna sida!

H. C. 2.
(L. u. F. 34)

ACC. N:R. M. 9264:6.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tving Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

terna och det bestod av mångahanda ting. Var det unga barn fick
 dem lättare saker, var det giftasvuxen ungdom blev det något mera
 invecklat o.s.v. för barn: släcka ett ljus, ögonen bands för och
 ljuset placerades i lämplig höjd, så skulle de försöka gå åt ljuset
 och blåsa ut detsamma vid dessa försök blev det många blåsningar
 som ej träffade ljuset och då skrattade sällskapet.

Så var det att gnida pannan emot en dörr uppifrån och ner
 vissa gånger beroende på pantens värde t.ex. 6-12 ggr. det uppstod
 ett dovt gnislande och blev pannan ganska röd vilket det skrattades
 åt. Så var det att sitta på understol; det sattes tre stolar
 tätt intill varandra i rad, över dem breddes en filt eller sticktäcke
 två äldre satte sig på var sin ytterstol, nu fick den som skulle
 sitta emellan gå ut, medan den var ute togs den mellersta stolen
 bort och då ropades den som var ute in och skulle placera sig

Skriv endast på denna sida!

3

ACC. N:R.

M. 9264:7.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

emellan de som satt på stolarna, då den inkommande satte sig res-
te de andre sig och den andre blev sittande på golvet, ty der var
stolen borttagen. Skratt.

Aldre ungdom: Kika på stjärnorna- pantgöraren lade sig på en
soffa eller golvet på rygg, en annan i sällskapet tog av sig sin
kavaj och bredde den över den liggandes huvud på så sätt att den
ena armen blev över ögonen, så höll medhjälparen i armens ytterända
rätt upp och så tillfrågades den liggande om han såg några stjärnor
sa han ja blev medhjälparen så glad att panten var förtjänad, ty
medhjälparen tittade ner och var det en kvinna kunde ju en reflex
av hennes ögon se ut som stjärnor, eller tvärt om, sade den liggande
nej var det alltid någon som hade en skvätt vatten i ett glas vilket
slogs ner i armen och hamnade i den liggandes ansikte, panten var
förtjänad. Att plocka persilja under snön: pantgöraren satte sig

Skriv endast på denna sida!

4

ACC. N.R. M 9264:8

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tving Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

på golvet samt begärde en hjälpare, de skulle sitta med ryggarna
 emot varandra, var pantgöraren en kvinna begärde hon i regel en
 man, var det en man begärdes en kvinna till medhjälpare, de över-
 höljdes med en filt eller dyligt, på höljets rörelse kunde en iak-
 tagare se att ansikten vändes åt varandra och sällskapet drog sina
 slutsatser, båda var rödblommiga och glada då den avvaktande lät
 täckelset falla. Det berodde ju på den som hade höljet omhand
 hur persiljan plockades.

Så var det någon som blev dömd att hänga: det tillgick
 så att pantgöraren ställde sig vid ändan av rummet med ansiktet
 emot väggen och sa- ja hänger ja hänger, någon i sällskapet sa
 vem hänger du för, pantgöraren nämnde då ett välkänt namn, den
 gick fram ställde sig bakom den förre och lade sina händer på den
 förstes skuldror, sa detsamma, ja hänger ja hänger och så fortsattes

Skriv endast på denna sida!

5

ACC. N:R. M. 9264:9.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tving Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tills hela sällskapet hängde i en lång rad. Den förste tog nu en 25 öring emellan tänderna och vände på huvudet åt bakom varande som tog 25 öringen med sina tänder o.s.v. tills hela raden genomgåtts, denna pantlek förekom endast en gång vid en sammankomst och helst vid uppbröttet, det kunde mången gång tyda på en vänskap som stod sig livet ut och tror jag att denna pantlek var till för att utröna var de hade varandra.

En pantlek till vill jag beskriva fastän den är kanske något för robust för tryck.

Jag hörde några äldre ungdomar på ett stort gille vid en pantlek dömma en 20 års blyg flicka till att leta reda på sin mödom hon fick order att ta en eldgaffel ställa sig vid spisen och röra i askan samtidigt skulle hon säga: jag river och spekar, jag söker och letar, någon i sällskapet frågade då-vad letar du efter?

Lå gick det inte
 Vridigt till. Fick
 hon som ej visst om
 om leken förr, blev
 li. själs säga, men
 vad letas jag efter?
 Då insåg hon,
 som hade hand om
 panterna så alla
 andra kunde höra
 det: mödomen och
 frågade henne högt.

Skriv endast på denna sida!

Var mödomen, blev hon tagit till?

ACC. N:R.

M. 9264:10.

6

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tving Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som svar blev hon tillsagd att nämna något namn å de herrar som var närvarande eller frånvarande, det blev namn å en närvarande, ett hejdlöst skratt blev följden av detta påhitt, och ansågs det såsom en mycket lyckad dom, panten var förtjänad och det var huvudsaken.

En gouterad lek inomhus var "Gömma ringen" sällskapet satte sig i ring med händerna om ett snöre vilket var sammanknutet till så stor ring som sällskapet var många till, på snöret var en ring anbringad, vilken alltid doldes av någons hand, mitt i sällskapets ring på golvet stod den som skulle gissa i vilkens hand ringen vilade, då leken började rördes alla händer om snöret åt samma håll och ringen med dem under dessa ord- "Gömma gömma ringen låt ingen si an, gömma gömma ringen låt ingen si an", så hölls på tills den som stod i ringen lyckades taga den hand där

Skriv endast på denna sida!

"Den tror du har tagit skatten, du letar efter, låg namnet på någon av pojkarna här." Det gjorde hon - och så kom skrattet. - Denne pantlösning kallades "Leta efter skatten" och har förekommit i Åg. 2. Lg.

7
ACC. N:R. M. 9264: //

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—3—

ringen vid tillfället fanns, då fick den sittplats och den där
ringen fanns fick upp och försöka sin lycka att hitta ringen.

En inomhuslek var- " Stjälma maka " den tillgick så att ✓
alla sittande började sjunga " tjiyv och tjiyv det skall du heta
för du tog min lilla vän, men jag har den trösten över att jag får
den snart igen, tro ja trallala, tro ja trallala, tro ja visst , un-
der sången språng någon upp och med handen utsträkt mötte en annans
hand varvid båda satte sig tillsammans, sången togs om och en annan
var uppe och tog en partner, på så sätt kunde hållas på i det oänd-
liga, makar stals och kom igen så länge leken varade.

Så börjades i min ungdom med danslekar vilka var i huvud-
sak desamma som nu framföres i radio vid jularna.

Någon särskild lek vid särskild högtid förekom ej i denna
bygd utan kan lekarna uppdelas i inomhus och utomhuslekar.

Skriv endast på denna sida!

8.

ACC. N:R. *M. 9264:12.*

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tvings Berättat av: Densanne
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—•—

Så var det utomhuslekar och vill jag börja med en omtyckt lek näml. " Sista paret ut " Två och två ställdes upp på en jämn och slät plats, längden av rotarna berodde på antalet lekande, en ställde sig i täten och ropade " sista paret ut " köns par språng var sin sida om raden framåt och då gälde det att för roparen taga fatt på den ena av de som sprang innan de båda som sprang ut råkades kunde han taga den ena fick den som blev ensam ropa ut näst, kunde den ropande taga någon blev det att ropa omigen.

Denna lek var något av idrott så gott som något.

En lek " Väva vallman " då ställde de lekande upp i två led, det ena ledet gjorde helt om så att de stodo ansikte emot ansikte, så slöngs det " Så väver vi vallman, så slå vi tillsammans, helt sakta så att leden hann gå emot varandra två steg och tillbaka 2 ggr, så ökades takten med orden " väva vallman slå tillsammans

Skriv endast på denna sida!

9.

ACC. N:R.

M. 9264:13.

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

Eric B. Karlsson

Härad:

Medelstads

Adress:

Bredåkra, Tving

Socken:

Tving

Berättat av:

Densamma

Uppteckningsår:

1943.

Född år

1880

i

Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

låta skälet gå rätt" vid denna sista strof tog de mittförstående varandra i hand och danssade runt ett par varv, så var det om igen då den lekande hållit på en stund var kamraterna helt andra än då de började.

En lek, " Gustavs skål " två led uppställdes emot varandra, liksom i förra leken, så börjades att sjunga " Gustavs skål den bästa skål av alla skålar, ja Gustavs skål den bästa skålen är " under tiden gick båda raderna emot varandra och tillbakes 2 steg, så sjöngs tjohoppfalleralla hoppfalleralla rallalallalej under detta sista moment tog 2 och 2 om livet på varandra och hoppade runt, så åter uppställning och omigen detsamma, under leken byttes par varje gång.

Vid midsommar var ju s.k. majstång rest på någon plats och där lektes ringlekar såsom " Flickan går i ringen med rödan

Skriv endast på denna sida!

10.

ACC. N:R.

M. 9264: 14.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

guld band, skära skära havre m.fl. dessa lekar höra vi ju i
radio.

Så hade vi prov på kraft och vighet varibland kan nämnas:

Brottning, den bestod alltid av livtag.

Dra kattacke, 2 deltagare lade sig på knä och stödde sig på
armarna ett rep lades om nackarna och så drogs åt var sitt håll.

Lyfta mast, en lade sig på rygg på marken med armarna under hu-
vudet, en annan ställde sig bredbent över den liggandes ben
fattade med armarna om den liggandes lår, kastade sig bakåt och
försökte på detta sätt att resa den liggande så huvudet kom rätt
upp, den liggande fick ej ledas på annat ställe än höfterna, den
som reste måste ju bli sittande innan den andre kom upprätt.

Lyfta säck, på någon gård i byn lånades en säck vilken fylldes
med spannmål eller mjöl i regel 10 pund / 85 kg / en man lade sig

Skriv endast på denna sida!

11.
ACC. N.R. M. 9264:15.
Landskap: Blekinge Upptecknat av: Erik B. Karlsson
Härad: Medelstads Adress: Brästorp, Tring
Socken: Tring Berättat av: Dennarne
Uppteckningsår: 1943. Född år 1880 i Tring

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

på magen, säcken lades på ryggen, den lyftande skulle nu stiga upp
med sin börda, för det första fick han hålla säcken med tänderna
och så jobba på, gick han upp ansågs han såsom karl och blev res-
pekterad av både flickor och arbetsgivare.

Ryttareleken, 2 pojkar utsågs till hästar, till varje häst ut- ✓
sågs en ryttare, ryttaren satte sig på hästens / pojkens / axlar
så att bäraren höll fast i den ridandes ben, nu gick bärarna emot
varandra varvid såväl häst som ryttare utdelade knuffar och slag,
så gott sig göra lät och någon måste ju bli segrare, denna lek var
ansträngande och fodrade samövning emellan ryttare och häst, denna
lek kunde ibland beskådas av många människor, den segrande ryttaren
fick alltid en blomsterkrans.

Gå upp med käppen, den agerande satte sig på marken, drog upp ✓
knäna lade en käpp i knäveckan, tog båda armarna imellan knäna så

19.

ACC. N:R. M. 9264:16.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelstad Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tving Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att armbågsvecket höll käppen, så togs tag med fingrarna en hand
i vart öra, så var en färdig att stiga upp och hoppa omkring, rätt
svår lek.

Slå trill, för att kunna slå trill måste det vara minst 2
personer, att hava en trilla, en cirkelrund skiva av starkt trä
5 tum / 12 cm. / i diam. lagen ställde upp på en väg, en bygata
eller dylikt på ett avstånd av 20 famnar från varandra beväpnade
med slagträ, en grov påk så tilltyxad att det var en viss tyngd
i den ena ändan, vem som skulle skicka i väg trillan först avgjor-
des genom lottdragning, nu gällde det att försvara sin plats å vä-
gen, kunde jag ej mota trillan då den kom i susande fart måste jag
retirera undan ty den andre ryckte fram, avståndet hölls ständigt.
kunde jag mota trillan med ett lämpligt slag kunde den gå långt
över den andres huvud och jag ryckte fram, denna lek kunde pågå

Skriv endast på denna sida!

18.

ACC. N:R. M. 9264:17.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Mödelstad Adress: Bursåsa, Tving
 Socken: Tving Berättat av: Den samme
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en hel dag, ibland blev det stora lag på varje sida och då uppträdde de alra skickligaste att sända iväg trillan, ju större fart ju värre att mota, denna lek blev en enastående träning för både styrka och vighet, och omfattades av såväl gammal som ung.

Så hade vi även: Spänna kyrka, hoppa rep, skjuta skottkärra, ✓
 klyva gärdslä, springa kapp, ta styvern på golvet, hoppa rep,
 vilda hästar, busa knappar, m.fl. kanske något olika benämningar
 men troligen samma idrotter Ni förut känner.